

Gemeente van Christus,

Het middengedeelte van het Lucas-evangelie bestaat uit één lang reisverslag. Dat begint aan het einde van hoofdstuk 9, waar Lucas schrijft: "Toen de tijd naderde dat Jezus in de hemel zou worden opgenomen, ging hij vastberaden op weg naar Jeruzalem" (9:51).

Tien bewogen hoofdstukken verder begint Lucas 19 met het bekende verhaal van hoe Jezus onder Hosanna-geroep wordt binnengehaald in Jeruzalem. Direct daarop aansluitend volgt dan onze evangelielezing van vanochtend.

Vanaf de Olijfberg ziet Jezus de stad voor zich liggen. Hij is bijna aan het einde van zijn reis gekomen. En weet wat hem - na al dat feestelijke hosanna-geroep - te wachten staat. En hij huilt.

In alle vier evangeliën huilt Jezus slechts twee keer. Bij het graf van zijn vriend Lazarus. Tranen van verdriet. En hier, als hij op het punt staat Jeruzalem binnen te rijden, tranen van.....ja, van wat?

Er zal een mengeling van heftige emoties door hem heen zijn gegaan.

Machteloze woede wellicht: omdat hij weet dat de religieuze elite hem als een ketter en godslasteraar beschouwt. Terwijl hij alles wat hij in zich had, heeft gegeven om de goede boodschap van hemelse vrede die in mensen wil wonen - innerlijke vrede waardoor het Koninkrijk van God op aarde zich kan realiseren - aan de mensen bekend te maken.

Innerlijke vrede die mensen in staat kan stellen om alles wat hen door God is toevertrouwd met elkaar te delen: aan brood en wijn, aan liefde en aandacht. Zó, dat alle mensen tot hun recht komen, in een wereld waarin "vrede en recht elkaar kussen" zoals de psalmdichter zo poëtisch bezingt.

Maar de gevestigde orde, zowel op geloofsgebied als op politiek gebied, wil er niet aan. Ze ervaren het als een bedreiging voor hun positie. Hun macht.

En Jezus weet niet of "de zachte krachten" die hij belichaamt, het zullen redden in die harde wereld.

Vergeet niet dat hij niet wist hoe het na zijn dood verder zou gaan!

Wij hebben daar, zo'n 2000 jaar later, meer zicht op. Wat niet wegneemt dat de vraag of die zachte krachten het zullen redden ook voor ons vandaag de dag een zeer actuele is.

Naast machteloze woede zal er waarschijnlijk ook een gevoel van moedeloosheid door hem heen zijn gegaan. Omdat hij "weet wat er in mensen omgaat", zoals we elders in het evangelie kunnen lezen. Hij weet hoe mensen zich altijd maar weer laten leiden door die impulsen en verlangens die uiteindelijk geen innerlijke vrede brengen: het najagen van geld, bezit. Aanzien. Macht. Eigenbelang. Ja, - uiteindelijk altijd: eigenbelang.

Vandaar "heden hosanna" als ze in hem de koning zien die alles recht zal zetten. Die de Romeinen verdrijven vooral. En morgen "kruisigt hem", als zijn koningschap zo anders, zo ogenschijnlijk zwak zal blijken te zijn.

Moedeloosheid ook, omdat hij hier aan het einde van zijn reis is gekomen. En terugkijkt. En zich mogelijk afvraagt wat het allemaal voor zin heeft gehad. Of het zin heeft gehad. Is het - God verhoede - allemaal te vergeefs geweest? Is al het zaad dat hij zo ruimhartig heeft rondgestrooid, alleen maar tussen de distels en op de rotsen terecht gekomen?

Ja, - moedeloosheid.

Misschien herken je dat? Ik wel. Zo oud ben ik nog niet. Maar toch oud genoeg om zo af en toe terug te kijken: op mijn levensreis. En dan komen dat soort vragen als vanzelf naar boven: wat heb ik gedaan met mijn leven? Draag ik op een of andere manier ook vrucht, om het maar eens bijbels te zeggen? Heeft wat ik heb gedaan en gezegd, bijgedragen aan betere, heilzamere, rechtvaardiger wereld? En:

heeft die bescheiden bijdrage - als die er al is - ook wérkelijk zin, in deze grote, wijde, op zoveel plekken harde en koude wereld? In een samenleving als de onze waarin steeds minder mensen oog lijken te hebben voor wat werkelijk tot vrede dient? Zo lijkt het dan toch, in mijn beleving.

Moedeloosheid, bij Jezus, als hij zich realiseert dat het in de tijd van Jesaja al niet anders was. Ongetwijfeld heeft hij de profetieën van deze misschien wel grootste profeet ooit gekend. De prachtige heilsvisionen..... die maar geen werkelijkheid willen worden. En de onheilsvisionen: over hoe Jeruzalem ten onder zal gaan, hoe er (in de woorden van Jezus) geen steen op de ander zal blijven staan, omdat het de toorn van God over zich heeft afgeroepen. Omdat ook toen al de gevestigde orde lak had aan het lot van weduwen en wezen. Uit was op zelfverrijking en handhaving van de eigen positie. "Akkers aan akkers rijgen en huis en huis:", zoals Jesaja elders zegt. En hier: "je zilver is aangetast, je wijn met water versneden, je vorsten corrupt. Ze hebben bloed aan hun handen." Niks is meer zuiver, in de stad van de vrede. De lofzangen klinken vals, de rook van de offers stinkt en slaat neer.

"Maar God zal zorgen voor een kentering", zegt Jesaja. Ja, een kentering, blijkbaar is dat mogelijk. Maar hoe?Daar komen we straks op terug.

Ja, - moedeloosheid. We zijn hier natuurlijk niet bij elkaar gekomen om elkaar in de put te praten, integendeel, maar dat gevoel is wel herkenbaar. En het is goed om het te benoemen. In een samenleving en een wereld waarin allerlei crises zich op elkaar stapelen; een klimaatramp zo langzamerhand onafwendbaar lijkt te zijn geworden; de vluchtelingenstromen als gevolg daarvan alleen maar zullen toenemen;

Waar de regering van Rusland de bakens aan het verzetten is en het nu heeft over "Het Westen" als een satanistisch (!) netwerk dat bestreden moet worden. En patriarch Kyrill noemt en roemt Poetin als "de verlosser" die dat karwei zal gaan klaren. Hoe krankzinnig wil je het hebben, dacht ik, toen ik het las in een artikel van Iris de Graaf, afgelopen woensdag.

Een wereld waarin Xi voor een derde termijn gaat. En zijn kansen op Taiwan afwacht. En Trump zich opmaakt om herkozen te worden. Om maar eens wat te noemen.

Je kunt op al die ellende in een wereld, die niet lijkt te weten wat haar tot vrede dient, op verschillende manieren reageren.

Je kunt in je schulp kruipen: "Ik kan er toch niks aan veranderen. Ik probeer er voor mezelf maar het beste van te maken. En verder zoeken ze het maar uit."

Je kunt er cynisch van worden: "Het is nu eenmaal niks. Het wás al nooit wat. En het zal ook nooit wat worden. Zo zit de wereld nu eenmaal in elkaar. Zo zitten ménsen nu eenmaal in elkaar! Als iedereen nu aan zichzelf denkt, wordt er aan alle mensen gedacht, nietwaar?"

Sommige gelovigen vestigen als het om deze dingen gaat, hun hoop op de Allerhoogste zelf: Gód zelf zal ingrijpen! En voor een kentering zorgen. Zo staat het in de bijbel toch keer op keer geschreven? Kijk alleen vandaag maar eens naar wat Jesaja daarover zegt!

Maar het is de vraag hóe God dan voor een dergelijke kentering zou kunnen zorgen. Eén die mensen op het spoor van Zijn koninkrijk zet!

Ik weet niet hoe jullie daar over denken, maar zo plastisch en massief als een "Goddelijke ingreep van bovenaf" zie ik het niet gebeuren.

Hoe God dan wel zou kunnen werken in de loop van de geschiedenis, hoe God werkzaam zou kunnen zijn in hoe heel deze schepping zich ontwikkelt en welke kant het op gaat, dat is een uitermate lastige vraag. Zeker als je dat massieve, persoonlijke Godsbeeld loslaat.

Ik heb daar de laatste jaren vaak over nagedacht. En ik wil niet beweren dat ik "hét antwoord" heb gevonden. Dat kan ook niet, want "het antwoord" bestaat niet.

Maar ik heb persoonlijk wel een vermoeden.

We maken daarvoor een klein uitstapje naar het Zenboeddhisme. Naar een even wezenlijk als lastig begrip uit die traditie: "karma". Letterlijk betekent het "actie". Maar er zit meer achter.

In het leven van alledag geven we voortdurend en - voor het overgrote deel onbewust - gehoor aan allerlei impulsen. Het is vrijdagmiddag 17.00. "Hoera, de 5 zit in de klok", ik heb zin in een glas wijn. En voordat ik het me goed en wel bewust ben, staat het voor me op tafel. En voordat je het weet gaat het elke week zo.

We kijken gezellig naar een detective op tv. Daar staat de kom met chips alweer tussen ons in op de bank. Intussen merk ik aan de weegschaal dat ik dat beter niet kan doen. Maar ja: macht der gewoonte, nietwaar.

Ander voorbeeld: je zit achter het stuur en wordt op een schandalige manier afgesneden door een jong ventje, die bij het inhalen ook nog eens zijn middelvinger opsteekt. De woede giert door je lijf.

Je laat het lekker gebeuren. En je racet er achteraan! En je maakt daarbij zoveel adrenaline aan dat dat nog dagen doorwerkt. En meebepaalt hoe je in bepaalde situaties op anderen reageert.

De boodschappen worden duurder. En je kon al nauwelijks rondkomen! Voordat je weet zit er tijdens het winkelen ineens een pak koffie in je binnenzak..... Maar het is niet ongezien gebeven. De politie wordt erbij gehaald. De gevolgen kunnen vervelend en langdurig zijn.

Nou, het zijn maar een paar voorbeelden. Die er iets van kunnen laten zien hoe je de hele dag door door allerlei impulsen wordt voortgedreven. Als je daaraan toegeeft kunnen het patronen worden.

Die voor een deel, een belangrijk deel soms, bepalen wie jij als mens bent. En hoe jij in deze wereld staat. Hoe je je verhoudt tot de anderen, vlakbij en wereldwijd.

Toegeven aan eigenbelang is een heel wezenlijke impuls, die we allemaal kennen. En waar we vaak aan toegeven. Zeker als we ons in het nauw gedreven voelen.

Al die impulsen bepalen niet alleen hoe jij in elkaar steekt. Maar ook hoe daardoor de samenleving in elkaar kan gaan steken.

Hoe het mogelijk is dat in een land als de USA vele, vele miljoenen straks ongetwijfeld op Trump zullen stemmen. Waaronder vele evangelicals die direct op tilt slaan als het woord "abortus" valt.

De kentering ten goede - Gods ingrijpen anders gezegd - kan in mijn beleving alleen gestalte krijgen als wij mensen ons allereerst gaan realiseren door wat voor impulsen wij onze handel en wandel normaal gesproken laten bepalen. En ons vervolgens gaan realiseren wat ons werkelijk tot vrede dient.

Je ervan bewust worden waardoor jij wordt gedreven. En daar nu eens niet direct aan toe te geven. Maar door je heen te laten gaan. Je open te stellen voor wat de gevolgen zullen zijn voor anderen. Je te realiseren wat jij graag zou willen als jij uit je land verdreven werd, bijvoorbeeld. Hoe jij dan ergens een plekje zou willen hebben om een nieuw bestaan op te bouwen.

Door naar binnen te keren. En te merken dat je speelruimte hebt. Dat je ook anders kunt kiezen.

Je komt opener in het leven te staan. Ontvankelijker voor wat een situatie van je vraagt.

Je bent in staat om je werkelijk te laten raken door de ander. Zonder dat je er zelf helemaal in meegezogen wordt. Je durft jezelf meer te geven.

En ervaart zo gaandeweg dat je een ander mens kunt worden! Gedreven door mededogen met je medemensen, ipv door gedreven door eigenbelang of angst.

Gedreven door eerbied voor de schepping, ipv door eigenbelang en hebzucht.

Je gaat meer en meer beseffen dat het in het leven uiteindelijk draait om liefde, geborgenheid, aandacht. Dat wij dat aan elkaar kunnen schenken, in Gods naam. Dat dát ons werkelijk tot vrede strekt.

Zo bouw je dan "positief karma" op, zoals dat dan in het Boeddhisme wordt genoemd.

En precies in die (innerlijke, persoonlijke) omkering “is God aan het werk.”

Misschien wil je daar eens over nadenken. Over hoe God zou kunnen werken in en door de “zachte krachten van weerloze, kwetsbare mensen” Zoals Jezus. Zoals jij. Mensen die zich durven te laten raken door de ander. Een ander mens, dier, de natuur.

Het deed me denken aan bekende regels van Lucebert: “Alles van waarde is weerloos, wordt van aanraakbaarheid rijk.” Die eerst is bekend geworden. De tweede veel minder. Maar ik vind hem even mooi en veelzeggend.

Ik denk dat je zó die lange reis van Jezus kunt kenschetsen: hij heeft zich tijdens zijn leven laten raken door de mensen om hem heen. Hij was aanraakbaar voor hun verdriet, hun angst... pijn...uitzichtsloosheid.

Het heeft hem uiteindelijk, onlangs alle tegenwerking en al die mensen die hij niét kon bereiken, niét cynisch gemaakt. Hij heeft uiteindelijk tot het einde toe de moed niet opgegeven.

Hij is zich blijven verzetten tegen wat hij als onmenselijk onrecht beschouwde. Of als ontluistering van Gods naam. Hij is zich blijven inzetten voor dat koninkrijk van God, die wereld waarin vrede en recht elkaar kussen.

Hij trok zijn handen er niet van af. Maar opende ze juist. En raakte mensen aan. De liefde van God stroomde door hem heen naar de mensen toe.

Niet wetend wat ervan zou beklijven. Of er überhaupt iets van zou beklijven. Of zijn leven vrucht zou dragen. Hij weende bittere tranen. Omdat hij wist wat er allemaal vooraf was gegaan. En vermoedde wat hem te wachten stond. En stak vervolgens de handen uit de mouwen,

amen.